

การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

The Library Management in Accordance with the Sangahavatthu Dhamma
Principles of Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsawan Campus

ชนากานต์ สิงห์เรือง*

Chanakan Singrung

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ 2) ระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยจำแนกตามปัจจัย 3) ปัญหาอุปสรรค และข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีโดยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ นิสิตมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ จำนวน 550 รูป/คน และได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 รูป/คน การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการเปิดตารางสำเร็จรูปของเครจซี และมอร์แกน การเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้การสุ่มแบบอย่างง่าย ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล คือ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : SD) การทดสอบด้วยค่าที (t-test) การทดสอบค่าเอฟ (F-test) โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ในกรณีที่ตัวแปรต้น ตั้งแต่ 3 กลุ่มขึ้นไป เมื่อพบว่ามีความแตกต่างกันจะทำการเปรียบเทียบความ

* นิสิตหลักสูตรพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

แตกต่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference : LSD) สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informant) จำนวน 7 รูป/คน และการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหาเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ มี 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านบุคลากรโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตที่มีอายุ สาขาวิชาที่ศึกษาและชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. แนวทางในการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ควรจัดหาทรัพยากรที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ควรนำมาวิเคราะห์ตามระบบสากลของห้องสมุดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ ควรจัดทำคู่มือขั้นตอนการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ควรจัดทำป้ายแสดงหมวดหมู่หนังสือภายในชั้นจัดบรรยากาในห้องสมุดให้นำเข้ามาใช้เหมาะสมเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าของผู้ใช้บริการ ผู้ให้บริการควรพูดจาดีมีประโยชน์ คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลที่มาใช้บริการและเป็นคนที่เสมอต้นเสมอปลาย สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: การบริหารจัดการห้องสมุด, หลักสังคหวัตถุธรรม

Abstract

The objectives of this study were 1) to study overview of the Library management according to the Sangahavatthu Dham main Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus, 2) to compare the opinions towards the Library management according to the Sangahavatthu in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus as classified by personal factors, and 3) to study problems and recommendations on the Management Library according to the Sangahavatthu in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus. This study descriptive research the questionnaires for quantitative data were collected by surveying. The population consisted of 226 undergraduates in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus. The sample size was determined by using Krejcie&Morgan Table and used simple random sampling. Significance the corresponding confidence level was 95%. The statistical analyses used were frequency, percentage, mean, standard deviation, T-test, F-test, and One-way ANOVA test using Least Significant Difference (LSD) were applied. Moreover the qualitative data were collected by in-depth interview from 7 key informants and analysed the qualitative data by content analysis.

The findings of the research were found that:

1. Overview of the Library management according to the Sangahavatthu in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus had 4 aspects including information resources, library service, environment, and personnel. A whole was at high level. Considering each aspect, the highest mean score was personnel and the lowest mean score was information resources.
2. Comparing the opinions towards the Library management according to the Sangahavatthu in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus, there was no statistical difference (significance level of 0.05) and the assumption was not met. Considering each aspect, the undergraduates' opinions as

classified by age, discipline, and college year had no statistical difference (significance level of 0.05).

3. Approaches for the Library management according to the Sangahavatthu in Mahachulalongkornrajavidyalaya University, Nakhonsawan Campus were recommended as following: should provide quality and enough resources to the needs of library users, should be analyzed according to the universal library system to facilitate the user, should make manuals to guide the steps for using information resources, should labeled book categories within the shelves, should manage and make the good atmosphere in the library for being an appropriate learning and researching source, should speak well and useful to the library users, and should be consistent and able to control their own emotions very well.

Keywords: The library management, The sangahavatthudhamma

1. บทนำ

ห้องสมุดในยุคแรก ๆ เปรียบได้ว่าเหมือนกับห้องเก็บหนังสือมีบรรณารักษ์เป็นผู้เฝ้าห้องสมุดเพื่อไม่ให้หนังสือหายเท่านั้นซึ่งก็ไม่ต่างจากปัจจุบันสักเท่าไรที่คนส่วนใหญ่ยังเข้าใจเช่นนั้นอยู่ว่าทำงานห้องสมุดสบายวัน ๆ เจ้าหน้าที่ไม่ต้องทำอะไรมากมายหรือบางครั้งบุคลากรห้องสมุดไปฝึกอบรมสัมมนาวิชาการต่าง ๆ ก็ไม่มีการถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงานได้เรียนรู้ร่วมกันเพราะกลัวเพื่อนร่วมงานจะเก่งกว่าจึงไม่อยากจะถ่ายทอดความรู้ให้เพื่อนร่วมงานได้รับทราบบางครั้งบุคลากรดังกล่าวลาออกทำให้องค์กรต้องสูญเสียความรู้ (เจนเนตร มณีนาถ, 2546, หน้า 15) นี่จึงเป็นที่มาของปัญหาว่าห้องสมุดต้องมีการปรับเปลี่ยนยุทธวิธีที่ต้องให้บริการเชิงรุกกระตุ้นให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่สำคัญต้องตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดังนั้นผู้บริหารบรรณารักษ์เจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายต้องตระหนักถึงปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่จะอย่างไรถึงจะบริหารจัดการห้องสมุดได้ซึ่งห้องสมุดยุคใหม่จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงรูปแบบมีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบกระตุ้นความสนใจเป็นคลังความรู้โดยสร้างแนวร่วมทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานสร้างกระแสให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในสังคมแห่งการเรียนรู้ได้ในอนาคตโดยอาศัย

เครื่องมือทุกรูปแบบเช่นบุคลากรเครื่องมือสารสนเทศและเทคโนโลยีสมัยใหม่โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์มีหน้าที่สนับสนุนการเรียนการสอนทั้งทางฝ่ายบรรณพิชิตและคลังทรัพยากรวิชาการด้านพระพุทธศาสนาแก่สังคม การวิจัยองค์ความรู้ด้านพระพุทธศาสนาเพื่อพัฒนาสังคม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมด้านพระพุทธศาสนา คณาจารย์นิสิตฯเป็นหน่วยงานทางการศึกษาจำเป็นต้องเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต สามารถก้าวทันความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลาการที่จะขับเคลื่อนดังกล่าวได้ต้องอาศัยความร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ห้องสมุดต้องผลักดันให้ทุกคนมีนิสัยรักการอ่านเป็นวัฒนธรรมการเรียนรู้และ ภาพลักษณ์ของห้องสมุดต้องทำการส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมของการเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้โดยการบริหารห้องสมุดยุคใหม่จะมีความเชื่อมโยงไปถึงการจัดการความรู้โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นเครื่องมือ

ดังนั้นห้องสมุดวิทยาเขตนครสวรรค์ จึงประสบปัญหาด้านการวิเคราะห์ทรัพยากรใหม่ทั้งหมด จึงส่งผลให้การจัดการบริการไม่สะดวก จำเป็นต้องนำหลักสังคหวัตถุธรรม มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการและต้องสร้างการมีส่วนร่วมของบรรณารักษ์เพื่อให้การบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพ ภายใต้นโยบายส่วนหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยมีความสนใจศึกษาการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยวิทยาเขตนครสวรรค์ เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพระดับสากล

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์โดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2.3 เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

3. วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ระดับปริญญาตรีทุกสาขา ทุกชั้นปี จำนวน 550 รูป/คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นิสิตของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ จำนวน 226 รูป/คน เป็นกลุ่มศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ โดยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) และกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยได้จากการเปิดตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W, 1970: 608)

เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปโดยการหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติ t - test และ สถิติ F - test และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการทดสอบของเชฟเฟ (Schaffer's method)

4. ผลการวิจัย

4.1 สภาพการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ มี 4 ด้าน คือ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านบริการ ด้านสภาพแวดล้อม และด้านบุคลากรโดยภาพรวมทุกด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่ ด้านบุคลากร ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ

4.2 ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 จึงปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า นิสิตที่มีสถานภาพ อายุ สาขาวิชาที่ศึกษาและชั้นปีที่ศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.แนวทางในการบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์ ควรจัดหาทรัพยากรที่มีคุณภาพ และเพียงพอต่อความต้องการของผู้ใช้ ควรนำมาวิเคราะห์ตามระบบสากลของห้องสมุดเพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่ผู้ใช้ ควรจัดทำคู่มือขั้นตอนการให้บริการทรัพยากรสารสนเทศ ควรจัดทำป้ายแสดงหมวดหมู่

หนังสือภายในชั้นควรจัดบรรยากาศในห้องสมุดให้น่าเข้ามาใช้เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าของผู้ใช้บริการผู้ให้บริการควรพูดจาดีมีประโยชน์ คำนึงถึงประโยชน์ของบุคคลที่มาใช้บริการและเป็นคนที่เสมอต้นเสมอปลาย สามารถคววามอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี

5. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง “การจัดการทรัพยากรสารสนเทศตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์” มีประเด็นที่น่าสนใจนำมาอภิปรายผลการวิจัยดังนี้

5.1 บริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

ผลการศึกษาบริหารห้องสมุดตามหลักสังคหวัตถุธรรมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์บริหารจัดการห้องสมุดได้เป็นอย่างดี ถูกต้องตามมาตรฐานการบริหารงานห้องสมุดแห่งประเทศไทย งานบริการห้องสมุดหัวใจหลักของมหาวิทยาลัย ฯ บริการสารสนเทศ คือ การบริการเป็นที่น่าประทับใจเกิดจากผู้มาใช้บริการมีความพึงพอใจกับผู้ใช้บริการ ส่งผลให้เกิดความเต็มใจและยินดีให้บริการจากผู้ปฏิบัติงานในห้องสมุดด้วยเช่นกัน เนื่องจากการบริการนั้นเป็นภาพลักษณ์แรกๆที่ผู้มาใช้บริการพบเห็นเป็นสิ่งแรก ในการเข้าใช้บริการห้องสมุดในแต่ละครั้ง การได้รับความช่วยเหลือจากผู้ให้บริการหรือการมีมิตรไมตรีต่อกันนั้น ย่อมเป็นจุดเริ่มต้นของความประทับใจทั้งต่อผู้ให้และผู้รับบริการนั่นเอง โดยมีองค์ประกอบหลายด้านที่เป็นส่วนช่วยให้เกิดภาพลักษณ์ที่ดีต่อบริการห้องสมุดทั้งทางตรงและทางอ้อม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **ฐิติรัตน์ สุวรรณปราโมทย์** (ฐิติรัตน์ สุวรรณปราโมทย์, 2551) บุคลากรของห้องสมุด มีความต้องการด้านวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และยุทธศาสตร์ ด้านการบริหาร ด้านงบประมาณ ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ด้านอาคาร สถานที่และครุภัณฑ์ ด้านบริการ ด้านเครือข่ายและความร่วมมือระหว่างห้องสมุด ในระดับมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านบุคลากร และด้านการประเมินคุณภาพห้องสมุด มีความต้องการอยู่ในระดับมาก สำหรับรูปแบบของห้องสมุดสถาบันการอาชีวศึกษาที่พึงประสงค์ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **McCarthy** (McCarthy, C. A., 1997: 1-10) ได้ศึกษาสภาพห้องสมุดโรงเรียนที่มีมาตรฐานห้องสมุดเป็นตัวกำหนดโดยทำการศึกษากับห้องสมุดโรงเรียนในรัฐ New England จำนวน 48 แห่งผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดส่วนใหญ่ขาดการ

สนับสนุนด้านงบประมาณแหล่งทรัพยากรเทคโนโลยีและบรรณารักษ์ขาดความร่วมมือและการสนับสนุนจากทางราชการและผู้ใช้คำปรึกษาทำงานได้ไม่เต็มที่และห้องสมุดส่วนน้อยพบว่า คณะกรรมการห้องสมุดมีประสิทธิภาพในการวางแผนงานที่ดีได้รับการสนับสนุนจากผู้บริหารและครู และได้รับความร่วมมือจากครูและผู้นำใช้บริการห้องสมุด

สำหรับรายด้านอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1) ด้านทรัพยากรสารสนเทศ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะห้องมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์บริหารจัดการทรัพยากรห้องสมุดนั้นจะต้องมี หลักข้อที่ 4 ของสังคหวัตถุธรรม คือสมานัตตตา ความเสมอต้นเสมอปลายของเจ้าหน้าที่ในการ จัดการเกี่ยวกับฐานข้อมูลของห้องสมุด และปรับปรุงฐานข้อมูลอยู่เสมอให้สามารถบริการข้อมูลจาก ต้นแหล่งได้ และต้องมีการจัดระบบการสืบค้นสารสนเทศที่ทำให้ผู้ใช้บริการสามารถเข้าถึงทรัพยากร สารสนเทศของห้องสมุดได้มากที่สุด และรวดเร็ว ถูกต้องที่สุด ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการดึงดูดผู้มาใช้ บริการห้องสมุดซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **Davenport and Probst** (Davenport, T. H. and Prusak, L., 1998, pp 10-12) ได้ศึกษาเรื่ององค์ประกอบการจัดการความรู้ในบริษัท Siemens ประเทศสหรัฐอเมริกาที่กล่าวไว้ว่า พบว่าโครงสร้างองค์การวัฒนธรรมองค์การเทคโนโลยีสารสนเทศ การเป็นผู้นำในการส่งเสริมการจัดการความรู้วิสัยทัศน์ความสามารถและทักษะของบุคลากรการ เรียนรู้กระบวนการจัดการความรู้และการวัดเป็นองค์ประกอบหลักที่ส่งผลให้บริษัท Siemens สามารถเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเพิ่มผลผลิตและบริการที่ทำให้ลูกค้ามีความพึง พอใจมากขึ้น

2) ด้านการบริการโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์เป็นการอำนวยความสะดวกในงานบริการต่าง ๆ ให้ รวดเร็ว(ทาน คือ การให้) เช่น จัดบริการวัสดุให้ตรงตามวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัยฯ ให้บริการ ยืม-คืน ด้วยระเบียบที่เหมาะสม จัดทำคู่มือขั้นตอนการใช้บริการทรัพยากรสารสนเทศ เป็นการ สนองความต้องการและความสนใจของผู้ใช้บริการ เป็นการพัฒนาระบบบริการให้ทันสมัย เป็นการ สนับสนุนการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง เป็นการส่งเสริมเวลาว่างให้เป็นประโยชน์ เป็นการสนับสนุน ให้ผู้ใช้เป็นบุคคลก้าวทันต่อเหตุการณ์โลกปัจจุบัน เป็นการส่งเสริมนักวิจัยและนักอ่านด้วยการ บริการข้อมูลที่หลากหลายเป็นระบบซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ **Lapidus** (Lapidus, M., 2003: 237-244) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารห้องสมุดสาขาเภสัชศาสตร์และวิทยาศาสตร์สุขภาพแห่งรัฐ Massachusetts College of Pharmacy and Health Sciences ที่กล่าวไว้ว่า นักศึกษาเข้าใช้

ห้องสมุดทุกวันโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาค้นคว้าอ่านจดหมายอิเล็กทรอนิกส์พิมพ์งานยืมคืนระหว่างห้องสมุดการใช้บริการค้นคว้าและตอบคำถามนัดพบเพื่อนและใช้คอมพิวเตอร์เพื่อความบันเทิงและมีการใช้เว็บไซต์ของห้องสมุดมีการใช้ฐานข้อมูลออนไลน์ส่วนด้านระบบของห้องสมุดมีการสืบค้นสารสนเทศได้เป็นอย่างดีด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของห้องสมุดนักศึกษาส่วนใหญ่เข้าใช้หนังสืออ้างอิงและบริการค้นคว้าและตอบคำถามด้านที่นั้งอ่านหนังสือสภาพแวดล้อมและแสงสว่างอยู่ในเกณฑ์ดีซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Marquardt, M. J. (Marquardt, M. J., 1996), pp. 4-7) ต้องมีการให้บริการเชิงรุกสามารถให้บริการแก่ผู้ใช้ได้ตามความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วมีเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการให้บริการผู้ให้บริการมีความรู้ในวิชาชีพและจำเป็นต้องมีความรู้ในการค้นหาข้อมูล

3) ด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เป็นเพราะ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์จัดบรรยากาศในห้องสมุดน่าเข้ามาใช้เหมาะเป็นแหล่งเรียนรู้ค้นคว้าของผู้ใช้บริการ (สมานัตตดา ความเสมอต้นเสมอปลายของผู้รับบริการ) ซึ่งอาคารสถานที่มีความจำเป็นสำหรับห้องสมุดเฉพาะเพราะเป็นสถานที่ในการจัดเก็บรวบรวมทรัพยากรสารสนเทศเป็นสถานที่ที่ให้ผู้ใช้ได้นั่งอ่านหนังสือเป็นที่ปฏิบัติงานต่าง ๆ ของบุคลากรห้องสมุดและเป็นที่จัดกิจกรรมต่าง ๆ ในห้องสมุดของ **สุทธิลักษณ์ ตรองใจ** (สุทธิลักษณ์ ตรองใจ, 2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า ครูบรรณารักษ์มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดโรงเรียนด้านบุคลากร และด้านทรัพยากรสารสนเทศและเทคโนโลยี อยู่ในระดับปานกลาง โดยครูบรรณารักษ์ที่มีประสบการณ์ต่างกันนั้นมีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดไม่แตกต่างกัน ส่วนครูบรรณารักษ์ที่มีเพศและวุฒิการศึกษาต่างกัน มีปัญหาการดำเนินงานห้องสมุดแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ผู้บริหารสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมากที่สุด 3 ด้าน คือ ด้านงบประมาณ ด้านบริการและกิจกรรม และด้านอาคารสถานที่และครุภัณฑ์ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาที่มีเพศ วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ และสังกัดขนาดโรงเรียนที่ต่างกันนั้น มีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ไม่แตกต่างกัน

ครูบรรณารักษ์มีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน คือ ด้านอาคาร

สถานที่ และครุภัณฑ์ ด้านบุคลากร และด้านบริการ และกิจกรรม นอกจากนี้ยังพบว่า ครูบรรณารักษ์ที่มีเพศ และประสบการณ์ต่างกัน มีความคิดเห็นต่อรูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ที่แตกต่างกันอย่างซึ่งประกอบด้วย

4) ด้านบุคลากร ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ**วรรณภรณ์ อนุอัน** (วรรณภรณ์ อนุอัน, 2549) ศึกษาเรื่องกลยุทธ์และปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยผลการวิจัยปรากฏดังนี้

กลยุทธ์การพัฒนาที่นำไปสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยตามกรอบแนวคิดของ Senge พบว่า (1) ด้านความรู้ของบุคคลห้องสมุดมีโครงการพัฒนาบุคลากรที่ทำให้บุคลากรมีความสนใจใฝ่เรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพของตนเองให้เป็นบุคคลที่รอบรู้มีการสร้างแรงจูงใจในการพัฒนาและประเมินผลการปฏิบัติงาน (2) ด้านแบบแผนความคิดมีการจัดระบบงานตามโครงสร้างองค์กรบุคลากรมีอำนาจหน้าที่และสามารถตัดสินใจตามขอบข่ายความรับผิดชอบมีการประชุมการพัฒนาตามสายงาน (3) ด้านวิสัยทัศน์ร่วมกันมีแผนงานโครงการพัฒนาการเรียนรู้การเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นผ่านการประชุมตามสายงานการประชุมวางแผนการปฏิบัติงานเพื่อให้หน่วยงานมีทิศทางในการปฏิบัติงานในแนวทางเดียวกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาต่าง ๆ (4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีมมีการจัดประชุมสัมมนา มีโครงการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ในการทำงานและ (5) ด้านการคิดเชิงระบบมีการจัดทำข้อมูลต่าง ๆ และวิเคราะห์ข้อมูลในรูปของสารสนเทศเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการวางแผนวิเคราะห์ปัญหาและพัฒนาห้องสมุดให้มีความก้าวหน้า

ปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยพบว่า (1) ด้านความรู้ของบุคคลห้องสมุดมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสื่อการเรียนรู้ต่าง ๆ การอนุญาตให้ไปศึกษาต่อให้ทุนการศึกษาและจัดหาสวัสดิการด้านต่าง ๆ (2) ด้านแบบแผนความคิดผู้บริหารมีอำนาจและตัดสินใจตามที่ได้รับมอบหมายจัดทำคู่มือการบริหารงานอย่างชัดเจนมีการประชุมการปฏิบัติงานตามสายงาน (3) ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกันมีการแสดงความคิดเห็นวิธีการต่าง ๆ การประชุมการวางแผนการปฏิบัติงานแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและการแก้ปัญหา (4) ด้านการเรียนรู้เป็นทีมมีกิจกรรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์การทำงานเพื่อนช่วยเพื่อนระบบพี่เลี้ยงสอนงานศึกษาดูงานจัดสรรงบประมาณในการส่งเสริมการเรียนรู้กิจกรรม 5ส. กิจกรรมสานสัมพันธ์ความสามัคคีกิจกรรมร่วมคิดร่วมทำเพื่อพัฒนางานและกิจกรรมประชุมสัมมนาการพัฒนาการดำเนินงานห้องสมุดต่าง ๆ และ (5) ด้านการคิดเชิงระบบมีนโยบายวัตถุประสงค์เป้าหมายของหน่วยร่วมกันตั้ง

วิสัยทัศน์พันธกิจและเป้าหมายของห้องสมุดร่วมกันดำเนินการตามแนวทางประกันคุณภาพภายในห้องสมุด

ปัญหาและอุปสรรคต่อการพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทยพบว่า (1) ด้านตัวบุคคลบุคลากรในองค์กรมีการพัฒนาตนเองการร่วมมือช่วยเหลือในการเรียนรู้อยอมรับแนวคิดใหม่ ๆ วิธีการใหม่และการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในองค์กรน้อย (2) ด้านองค์กรส่วนใหญ่เป็นระบบราชการมีกฎระเบียบข้อบังคับและงบประมาณที่จะต้องใช้ในการพัฒนาองค์กรเพื่อให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้มีจำกัด (3) ด้านผู้นำเป็นตัวอย่างที่ดีในการเปลี่ยนแปลงปรับปรุงตนเองเรียนรู้กับบุคลากรในทุกองค์กรเพื่อพัฒนาตนเองและ (4) ด้านสังคมชุมชนส่วนใหญ่ความสัมพันธ์ระหว่างองค์กรกับชุมชนมีการเชื่อมโยงซึ่งกันและกันน้อยเพราะมีการเชื่อมโยงเกี่ยวข้องกันมากขึ้นด้วยระบบข้อมูลสารสนเทศมีการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกันเกิดการเรียนรู้ร่วมกันและในที่สุดก็จะพัฒนาเป็นชุมชนสังคมองค์กรการเรียนรู้ได้

โดยสรุปห้องสมุดมหาวิทยาลัยเป็นองค์กรการเรียนรู้ควรมีการนำกลยุทธ์ใหม่ ๆ มาพัฒนาและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทและวัฒนธรรมการทำงานของแต่ละแห่งและมีการพัฒนาองค์กรการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นองค์กรการเรียนรู้อย่างแท้จริงซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Goldberg, K. I. (Goldberg, K. I., 2000) ศึกษาการเรียนรู้องค์กรในส่วนของการบริหารจัดการภาครัฐ : กรณีศึกษาขององค์กรแห่งการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอริโซนาเคนเนธไอโกลด์เบิร์กงานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลที่ทำงานแบบเต็มเวลาของห้องสมุดมหาวิทยาลัยอริโซนาและศึกษาถึงความเข้าใจของบุคลากรเกี่ยวกับการส่งเสริมเรื่องข้อบัญญัติ 5 ประการขององค์กรแห่งการเรียนรู้ได้แก่การคิดเชิงระบบความเชี่ยวชาญของบุคคลรูปแบบความคิดวิสัยทัศน์ร่วมและการเรียนรู้เป็นกลุ่มกลุ่มประชากรคือพนักงานที่ทำงานในห้องสมุดมหาวิทยาลัยอริโซนาแบบเต็มเวลาทั้งหมด 182 คน เพศหญิง 140 เพศชาย 42 ผลการวิจัยพบว่าสภาพแวดล้อมขององค์กรอาชีพและระยะเวลามีผลกระทบต่อรูปแบบการเรียนรู้และความเข้าใจองค์กรนอกจากนี้รูปแบบของการเรียนรู้และความเข้าใจองค์กรสามารถเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาบุคลากรของห้องสมุดให้ความสำคัญกับการคิดเชิงระบบที่จะเป็นแนวทางให้การจัดการกระบวนการต่าง ๆ นอกจากนั้นผลจากสภาพแวดล้อมขององค์กรรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละบุคคลสามารถที่จะดัดแปลงให้สนับสนุนกับหลักปฏิบัติขององค์กรได้

6. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล การบริหารจัดการห้องสมุดตามหลักสังกัดวัฒนธรรม ของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์มีข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการดังนี้

6.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

6.1.1 ผู้บริหารควรกำหนดนโยบายในการจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศ ให้มีความครอบคลุมในแต่ละด้าน เพราะการกำหนดนโยบายจะเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการ สร้างความเข้าใจตรงกันระหว่างผู้ใช้และผู้ให้บริการ ทำให้การดำเนินงานมุ่งไปสู่เป้าหมายเดียวกัน

6.1.2 ผู้บริหารควรกำหนดผู้รับผิดชอบ และขอบเขตงานที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานของผู้ให้บริการอย่างชัดเจน เนื่องจากการจัดบริการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศมีความเกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานร่วมกันหลายฝ่าย/งาน จึงอาจทำให้เกิดความสับสนในหน้าที่ความรับผิดชอบ การกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบจะช่วยจำแนกภาระงานที่แตกต่างกันของแต่ละฝ่าย/งานรวมถึงช่วยในการแบ่งสรรเวลาในการประสานงานกับผู้ใช้บริการได้ดีอีกด้วย

6.1.3 มหาวิทยาลัยควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอแก่ห้องสมุด เพื่อที่ห้องสมุดจะได้นำงบประมาณที่ได้รับ มาจัดสรรให้เพียงพอสำหรับจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศตามการเสนอแนะจากผู้ใช้

6.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

6.2.1 ด้านทรัพยากรสารสนเทศ ควรดำเนินการดังนี้

1) ผู้รับผิดชอบควรตรวจสอบรายการทรัพยากรสารสนเทศที่ผู้ใช้บริการเสนอแนะกับฐานข้อมูลห้องสมุดก่อนการจัดซื้อทุกครั้ง เพื่อลดความซ้ำซ้อนกับทรัพยากรสารสนเทศที่มีในห้องสมุด รวมทั้งตรวจสอบรายละเอียดบรรณานุกรมในกรณีที่ผู้ใช้เขียนไม่ครบถ้วนเพื่อป้องกันการจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศที่ไม่ตรงกับจากรายชื่อที่ผู้ใช้เสนอแนะ

2) ผู้รับผิดชอบควรตรวจสอบแหล่งจัดซื้อทรัพยากรสารสนเทศบนเว็บไซต์ สำนักพิมพ์/ร้านค้า เพื่อความรวดเร็วในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศตามการเสนอแนะ

3) ผู้รับผิดชอบควรตรวจสอบระยะเวลาในการจัดส่งทรัพยากรสารสนเทศระหว่างต่างประเทศให้รอบคอบเพื่อใช้กำหนดระยะเวลาในการส่งมอบทรัพยากรสารสนเทศให้แก่ผู้ใช้บริการ

6.2.2 ด้านการบริการ ควรดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้รับผิดชอบควรจัดส่งรายชื่อทรัพยากรสารสนเทศใหม่ไปให้ผู้ให้บริการที่ไม่มีเวลาในการติดตามการแนะนำทรัพยากรสารสนเทศใหม่จากสื่อต่าง ๆ
- 2) ผู้รับผิดชอบควรจัดช่องทางในการจัดกิจกรรมเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศให้มีความหลากหลาย เพื่อให้ผู้ใช้บริการได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะได้มากขึ้น
- 3) ผู้รับผิดชอบควรจัดกิจกรรมเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้ผู้ใช้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสนอแนะทรัพยากรสารสนเทศเป็นประจำ
- 4) ผู้รับผิดชอบควรแจ้งผลการเสนอแนะ และกำหนดระยะเวลาที่แน่นอนสำหรับการได้รับทรัพยากรสารสนเทศหลังการเสนอแนะเพื่อให้ผู้ใช้มีทัศนคติที่ดีต่อ

6.2.3 ด้านสภาพแวดล้อม ควรดำเนินการดังนี้

- 1) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรปรับปรุงห้องการเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการสร้างช่องทางให้เกิดการถ่ายทอดความรู้ซึ่งกันและกัน
- 2) ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล ควรส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้มีโอกาสพัฒนา เพิ่มทักษะ ตามความสามารถ โดยให้ทุนการศึกษา ศึกษาดูงาน ฝึกอบรม

6.2.4 ด้านบุคลากร ควรดำเนินการดังนี้

- 1) ควรมีการสนับสนุนบุคลากรห้องสมุดให้พัฒนาศักยภาพด้านต่าง ๆ จะพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของมหาวิทยาลัยให้เป็นไปตามนโยบายหลักของมหาวิทยาลัยฯ ประกอบด้วย การจัดการศึกษา การวิจัย การบริการวิชาการแก่สังคม การบำรุงศิลปวัฒนธรรม การพัฒนานักศึกษา
- 2) ควรมีการพัฒนาบุคลากรทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การติดต่อสื่อสารโดยใช้ภาษาต่างประเทศ การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และการยกระดับการให้บริการ

6.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยมีข้อค้นพบใหม่ที่ยังไม่ได้ศึกษาในงานวิจัยนี้ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

6.3.1 ควรมีการศึกษาความคาดหวังในทรัพยากรสารสนเทศ และคุณภาพของการบริการห้องสมุด กรณีของผู้ใช้บริการบุคคลภายนอกห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

6.3.2 ควรมีศึกษางานบริการด้านต่าง ๆ ของของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์เปรียบเทียบกับระบบประกันคุณภาพของห้องสมุดเพื่อให้เกิดการพัฒนาและปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นกว่าเดิม

6.3.3 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของบุคลากรห้องสมุดของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์

บรรณานุกรม

- เจนเนตร มณีนาค. ดรุณรัตน์ วิบุลคิลป์. ภาวินี บุญเกษมสันติ และอสา เตติวัฒน์. (2546). **สร้างองค์กรอัจฉริยะในยุคโลกาภิวัตน์**. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ชัม ชิสเท็ม จำกัด.
- ฐิติรัตน์ สุวรรณปราโมทย์. (2551). “การพัฒนารูปแบบห้องสมุดที่พึงประสงค์เพื่อสถาบันการอาชีวศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา”. **วิทยานิพนธ์ครุศาสตรอุตสาหกรรมมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้า พระนครเหนือ.
- วรรณภรณ์ อนุอัน. (2549). “กลยุทธ์และปัจจัยบ่งชี้การพัฒนาสู่องค์กรการเรียนรู้ของห้องสมุดมหาวิทยาลัยในประเทศไทย”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สุทธิลักษณ์ ตรองใจ. (2554). “รูปแบบห้องสมุดเพื่อการเรียนรู้ของโรงเรียนระดับประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร”. **วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต**. บัณฑิตวิทยาลัย: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- Davenport. T. H. and Prusak, L. (1998). **Working knowledge: how organizations manage what they know**. Boston, MA: Harvard Business School Press.

- Goldberg, K. I. (2000). "Organizational learning in the public sector: a study of the University of Arizona library learning organization", **Dissertation Doctor of Public Administration**. Graduate school: University of La Verne.
- Krejcie, Robert V. & Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. **Educational and Psychological Measurement**, 30 (3).
- Lapidus, M. (2003). "Library services for pharmacy and health sciences students: results of survey". **The Journal of Academic Librarianship**. 29 (4).
- Marquardt. M. J. (1960). **Building the learning organization: a systems approach to quantum improvement and global success**. New York: McGraw-Hill Book.
- McCarthy. C. A. (1997). "A reality check: the challenges of implementing information power in school library media programs" . **School Library Media Quarterly**.25(4).